

แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในของ
สถานศึกษา สหวิทยศึกษาศรีเสาวภาค สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2
THE GUIDELINES FOR IMPROVING INTERNAL QUALITY
ASSURANCE PROCESS SYSTEM OF SCHOOL IN SRISAOWAPAK
CLUSTERS UNDER THE OFFICE OF SARABURI PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA 2

¹ศิริอร บรรพโต, ²พร้อมพิไล บัวสุวรรณ และ ³สุดารัตน์ สารสว่าง
¹Siriorn Bunpato, ²Promptilai Buasuwan and ³Sudarat Sarnswang

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ประเทศไทย
Kasetsart University, Thailand

¹siriorn.bu@ku.th

Received: March 28, 2023; Revised: April 11, 2023; Accepted: April 29, 2023

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อระบุและจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาหาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ประชากรการศึกษาเชิงปริมาณ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนในสถานศึกษาของสหวิทยศึกษาศรีเสาวภาค จำนวน 102 คน และผู้ให้ข้อมูลการศึกษาเชิงคุณภาพ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 5 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) การดำเนินงานวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ โดยสถิติที่ใช้วิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (μ) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ใช้การวิเคราะห์ 2 วิธี ประกอบด้วย (PNI_{modified}) กับ

¹ นิสิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

² รองศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิธีการวิเคราะห์แบบแมทริกซ์ และการสนทนากลุ่ม ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) สิ่งที่บุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาในสหวิทยาการศึกษาศรีเสาวภาคยังดำเนินงานได้น้อยกว่าระดับที่เป็นจริงอันดับสูงสุด คือ การดำเนินงานจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา จากการมีส่วนร่วมของบุคลากรภายในสถานศึกษา 2) แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สหวิทยาการศึกษาศรีเสาวภาค คือ จัดตั้งกลุ่มชุมชนแห่งการเรียนรู้งานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อเป็นการระดมความคิดและตระหนักถึงการมีส่วนร่วมให้บุคลากรในสถานศึกษารับรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของตนเอง สร้างความรู้เข้าใจในงานและตระหนักในบทบาทตนเองเพื่อมุ่งสู่คุณภาพการศึกษาเดียวกันและมีระบบพี่เลี้ยงในกลุ่ม

คำสำคัญ: แนวทางพัฒนา; ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

Abstract

The purposes of this research were 1) to identify and prioritize the needs and requirements for the guidelines for improving educational quality assurance process of school., and 2) to develop guidelines for improving educational quality assurance process of school. The quantitative educational population was school administrators, all teachers and educational personnel in the educational institutes Interdisciplinary Education were 102 people, and the qualitative educational informants were 5 experts who specialize in educational quality assurance operations. The research was divided into phases: analyzed using percentage, mean, standard deviation, PNI modified matrix analysis, and group discussion. The results of the research can be summarized as follows: 1) What the school operates at is less than the highest actual level is the implementation of educational management development plans from the participation of personnel within educational institutions., and 2) Guidelines for developing the operation of the internal quality assurance system of educational institutions is to establish a learning community group about internal quality assurance work in educational institutions. In order to brainstorm ideas and realize the participation of personnel in educational institutions to recognize their roles and responsibilities. Build knowledge and understanding of work and self-awareness in order to strive for the same quality of education and have a mentoring system in the group.

Keywords : Guidelines ; Internal quality assurance process system of schooll

บทนำ

การประกันคุณภาพการศึกษา นับว่าเป็นฟันเฟืองสำคัญที่สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ มีคุณภาพตามมาตรฐาน ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ มีทักษะและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด ดังนั้น ผู้เรียนจึงเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในสถานศึกษา ทั้งนี้ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนในสถานศึกษาจำเป็นต้องคำนึงตลอดเวลาว่า ผู้เรียนจะต้องได้รับผลที่เกิดขึ้นทั้งโดยตรงและโดยอ้อม นอกจากนี้ในการจัดการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพตามที่คาดหวัง กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาในปัจจุบัน สอดคล้องกับ Basden (2000) ที่ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาในปัจจุบันและอนาคตชี้ให้เห็นว่าการประกันคุณภาพมีความสำคัญต่อการศึกษาอย่างยิ่ง และต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยการประเมินคุณภาพทั้งจากหน่วยงานภายนอกและภายในสถานศึกษา

โดยในแนวคิดเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา เริ่มเข้ามาในช่วงปี พ.ศ. 2539 เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามภาระรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงาน โดยเปิดโอกาสให้ท้องถิ่น เอกชน และหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างเต็มที่ สอดคล้องกับมยุรี วรวรรณ (2563) ที่ผลวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาควรเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมบริหารตามโครงสร้างและบริบทโรงเรียนสามารถสนองเจตนารมณ์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของรัฐธรรมนูญ แผนการศึกษาชาติ และแผนพัฒนาศาสนาและวัฒนธรรมของกระทรวงศึกษาธิการ (กรมวิชาการ, 2545) และเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในหมวด 6 ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ที่กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาให้มีระบบการบริหารคุณภาพที่สร้างความมั่นใจ พึงพอใจต่อผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม สอดคล้องกับจรัสรัตน์ ดวงเพชร (2564) ที่ผลการวิจัยพบว่า การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องดำเนินการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่มีคุณภาพเพื่อสร้างความเชื่อมั่น ซึ่งเป็นไปในทางเดียวกับขวัญใจ วงศ์สุวรรณ (2566) ที่ผลการศึกษาพบว่า ควรสร้างความตระหนักให้บุคลากรเห็นคุณค่าและความสำคัญของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน และปัจจัยวัฒนธรรมองค์การควรมีการส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมในการทำงาน

ทั้งนี้หากมองในมุมของการจัดการศึกษาแล้ว การเข้าประเมินคุณภาพภายนอกนั้นจะทำการประเมินทุก ๆ 5 ปี ซึ่งในรอบการประเมิน พ.ศ.2559 - 2563 นั้น นับว่าเป็นการประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 4 ของสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ในมาตรา 9 ได้กำหนดให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาในทุกระดับและทุกประเภท สถานศึกษาในสภวิทยศึกษาศรีเสาวภาค ถือเป็นหน่วยงานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติข้างต้นเช่นกัน จึงต้องดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาทั้งจากภายในและภายนอกสถานศึกษา โดยสภวิทยศึกษาศรีเสาวภาคเป็นหนึ่งใน

กลุ่มของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 มีจำนวนสถานศึกษาทั้งหมด 9 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนวัดหนองตะเฒ่า โรงเรียนอนุบาลหนองแค โรงเรียนบ้านคลองห้า โรงเรียนวัดลำบัว โรงเรียนวัดคลองห้า โรงเรียนวัดหนองโรง โรงเรียนวัดราษฎร์บำรุง โรงเรียนวัดกุ่มหัก และโรงเรียนวัดราษฎร์ศรัทธาธรรม โดยทั้ง 9 แห่งมีพื้นที่ตั้งอยู่ในอำเภอหนองแค ซึ่งมีพื้นที่ติดกับจังหวัดปทุมธานีที่เป็นพื้นที่ปริมณฑลและยังห่างจากกรุงเทพมหานคร 60 กิโลเมตรโดยประมาณเท่านั้น ได้รับจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและบริหารสถานศึกษาจากรัฐบาล แต่ผลการประเมินคุณภาพภายนอก พ.ศ.2559-2563 ยังคงอยู่เพียงระดับดีต่อเนื่อง แผนการดำเนินงานเหมือนเดิมซ้ำๆ ที่ไม่มีการพัฒนาปรับปรุงหรือยกระดับที่สูงขึ้น จากรายงานผลการวิจัยของ สมศ. พบว่า สถานศึกษายังไม่เห็นความสำคัญต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ผู้บริหาร ครูและผู้เกี่ยวข้องยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพภายใน การปฏิบัติงานการประกันคุณภาพภายในจึงขาดประสิทธิภาพส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาไม่บรรลุเป้าหมาย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553) ทำให้การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาน้อยและยังเป็นที่กังวล เกิดความสับสนและไม่เข้าใจในหลักการปฏิบัติงาน

ด้วยความจำเป็นที่สถานศึกษาต้องพัฒนาคุณภาพการศึกษาและจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และกฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษารวมถึงความจำเป็นที่ต้องจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้เกิดผลพัฒนาเป็นรูปธรรมและเป็นที่ยอมรับสร้างความเชื่อมั่นในคุณภาพแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งปัจจุบันสถานศึกษาในสหวิทยศึกษาศรีเสาวภาคยังขาดแนวทางพัฒนาการดำเนินงานที่เหมาะสม ปฏิบัติได้จริง ที่จะใช้เป็นกรอบในการวางแผนพัฒนาการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่สามารถนำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อีกทั้งยังไม่มีการศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สหวิทยศึกษาศรีเสาวภาค สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 2 ในภาพรวมไว้เป็นการเฉพาะ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาเพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่จะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพของสถานศึกษาในสหวิทยศึกษาศรีเสาวภาคและการยกระดับคุณภาพการศึกษาในภาพรวม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อระบุและจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สหวิทยศึกษาศรีเสาวภาค สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

2. เพื่อศึกษาหาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สหวิทยศึกษาศรีเสาวภาค สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สหวิทยศึกษาศรีเสาวภาค สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) มีขั้นตอนการวิจัย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาเชิงปริมาณเพื่อระบุและจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สหวิทยศึกษาศรีเสาวภาค โดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งมีการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ประชากรและผู้ให้ข้อมูล

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเชิงปริมาณ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาในสหวิทยศึกษาศรีเสาวภาค จำนวน 102 คน และผู้ให้ข้อมูลการศึกษาเชิงคุณภาพ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 5 คน ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยเรื่องแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สหวิทยศึกษาศรีเสาวภาค ได้ศึกษาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และกฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา พ.ศ.2561 ประกอบด้วย 1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตาม มาตรฐานการศึกษา 3) ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 4) ประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา 5) ติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา 6) จัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 ข้อ ซึ่งเป็นคำถามที่ผู้ตอบจะต้องเลือกคำตอบ และให้คำตอบที่ตรงกับลักษณะของผู้ตอบเพียงข้อเดียวเท่านั้น ได้แก่ เพศ วุฒิสถูสุดทางการศึกษา ตำแหน่งและประสบการณ์ในการทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check - list)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นเพื่อระบุและจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สหวิทยศึกษาศรีเสาวภาค เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ที่

มีการตอบสนองคู่ (dual-response format) และได้กำหนดน้ำหนักคะแนนตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามใช้การหาค่าความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) วิเคราะห์สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็น โดยใช้ค่าเฉลี่ย (μ) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) แล้วนำผลมาวิเคราะห์ระบุและจัดลำดับความต้องการจำเป็น โดยใช้ 2 วิธี ประกอบด้วย ($PNI_{modified}$) กับวิธีการวิเคราะห์แบบแมทริกซ์ ซึ่งใช้เทคนิคการจัดลำดับความสำคัญของการตอบสนองข้อมูลแบบคู่ (Dual response format) โดยวิธี ($PNI_{modified}$) จะทำให้ทราบลำดับความสำคัญในขณะทำการวิเคราะห์แมทริกซ์จะทำให้ทราบว่าความต้องการจำเป็นที่ต้องปรับปรุงเร่งด่วน

ขั้นที่ 2 การศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสภวิทยศึกษาศรีเสาวภาค โดยการจัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group) มีการดำเนินการวิเคราะห์สาเหตุโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านประกันคุณภาพการศึกษาทั้งหมด 5 คน ร่วมกันวิเคราะห์สาเหตุของความต้องการจำเป็น แล้วนำมาสรุปเป็นประเด็นคำถามในการหาแนวทางการพัฒนาโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

หลังจากสนทนากลุ่มเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว ส่งสรุปข้อมูลในรูปแบบความเรียงให้ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้ทำการยืนยันว่า แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสภวิทยศึกษาศรีเสาวภาค มีความเหมาะสมและเป็นไปได้

ผลการวิจัย

1. ผลการระบุและการจัดอันดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสภวิทยศึกษาศรีเสาวภาค ด้วยวิธี $PNI_{modified}$ กับวิธีการวิเคราะห์แบบแมทริกซ์ ผลการวิเคราะห์ทั้ง 2 วิธี มีความแตกต่างกัน ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์จากทั้ง 2 วิธีร่วมกัน สรุปผลได้ดังนี้

1.1 ด้านกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นที่ควรได้รับการพัฒนาเป็นอันดับแรกคือการวิเคราะห์มาตรฐานการศึกษา และตัวบ่งชี้ที่สะท้อน อัตลักษณ์ของสถานศึกษาให้สะท้อนการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายใน ($PNI_{modified} = 0.293$) รองลงมาคือการนำข้อมูลสารสนเทศผลการดำเนินงานของปีการศึกษาที่ผ่านมาใช้วิเคราะห์เพื่อกำหนดค่าเป้าหมายตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ($PNI_{modified} = 0.284$) และการนำมาตรฐานการศึกษา หลักสูตรสถานศึกษา จุดเน้น บริบท ความต้องการ ทิศทางการจัดการศึกษา มากำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ($PNI_{modified} = 0.261$) ตามลำดับ สิ่งที่สถานศึกษาในสภวิทยศึกษาศรีเสาวภาคจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วนคือการวิเคราะห์มาตรฐานการศึกษา และตัวบ่งชี้ที่สะท้อนอัตลักษณ์ของสถานศึกษาให้สะท้อนการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายใน

1.2 ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐาน โดยประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นที่ควรได้รับการพัฒนาเป็นอันดับแรกคือสถานศึกษาของท่านมีการดำเนินงานจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาจากการมีส่วนร่วมของบุคลากรภายในสถานศึกษา ($PNI_{modified} = 0.452$) รองลงมาคือสถานศึกษาของท่านมีการกำหนดวิธีการดำเนินงานสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการวิจัย ($PNI_{modified} = 0.405$) และสถานศึกษาของท่านมีการกำหนดแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นจากภายนอกที่ให้การสนับสนุนทางวิชาการ ($PNI_{modified} = 0.388$) ตามลำดับ สิ่งที่สถานศึกษาในสหวิทยศึกษาศรีเสาวภาคจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วนคือ การดำเนินงานจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาจากการมีส่วนร่วมของบุคลากรภายในสถานศึกษา การกำหนดวิธีการดำเนินงานสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการวิจัย และการกำหนดแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นจากภายนอกที่ให้การสนับสนุนทางวิชาการ

1.3 ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นที่ควรได้รับการพัฒนาเป็นอันดับแรกคือ บุคลากรภายในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ($PNI_{modified} = 0.412$) รองลงมาคือ มีการดำเนินงานจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีจากการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้ข้อเสนอแนะและให้ความเห็นชอบ ($PNI_{modified} = 0.349$) และมีการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาและมีแผนปฏิบัติการประจำปีที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ($PNI_{modified} = 0.221$) ตามลำดับสิ่งที่สถานศึกษาในสหวิทยศึกษาศรีเสาวภาคจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วนคือบุคลากรภายในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา และการดำเนินงานจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีจากการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้ข้อเสนอแนะและให้ความเห็นชอบ

1.4 ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นที่ควรได้รับการพัฒนาเป็นอันดับแรกคือการกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสม ($PNI_{modified} = 0.212$) รองลงมาคือมีการดำเนินการประเมินคุณภาพภายในตาม มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาโดยใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสม ($PNI_{modified} = 0.197$) และมีการประเมินเชิงคุณภาพที่สะท้อนจุดเด่นและจุดควรพัฒนาผสมผสานกับการประเมินเชิงปริมาณ ($PNI_{modified} = 0.090$) ตามลำดับสิ่งที่สถานศึกษาในสหวิทยศึกษาศรีเสาวภาคจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วนคือ การกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสม และการดำเนินการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาโดยใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสม

1.5 ด้านการติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน โดยประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นที่ควรได้รับการพัฒนาเป็นอันดับแรกคือมีการรายงานผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ ($PNI_{modified} = 0.377$)

รองลงมาคือมีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาทั้งระดับบุคคลและระดับสถานศึกษา ($PNI_{modified} = 0.363$) และมีการนำผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนา ($PNI_{modified} = 0.335$) ตามลำดับสิ่งที่สถานศึกษาในสภามหาวิทยาลัยศรีสะเกษจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วนคือ การรายงานผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาทั้งระดับบุคคลและระดับสถานศึกษา การนำผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนา และบุคลากรภายในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

1.6 ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง โดยประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นที่ควรได้รับการพัฒนาเป็นอันดับแรกคือการสรุปรายงานโดยกำหนดคณะกรรมการ และระยะเวลาประเมิน และใช้เครื่องมือที่เหมาะสม ($PNI_{modified} = 0.444$) รองลงมาคือเผยแพร่ผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน ($PNI_{modified} = 0.367$) และจัดทำรายงานประจำปีที่สะท้อนคุณภาพผู้เรียนและผลสำเร็จของการบริหารจัดการศึกษา ($PNI_{modified} = 0.352$) ตามลำดับสิ่งที่สถานศึกษาในสภามหาวิทยาลัยศรีสะเกษจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วนคือ การเผยแพร่ผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน การจัดทำรายงานประจำปีที่สะท้อนคุณภาพผู้เรียนและผลสำเร็จของการบริหารจัดการศึกษา และการดำเนินงานจัดทำรายงานประจำปีจากการมีส่วนร่วมของบุคลากรภายในสถานศึกษา

ผลสรุปในภาพรวมการระบุและจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสภามหาวิทยาลัยศรีสะเกษ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การดำเนินงานจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาจากการมีส่วนร่วมของบุคลากรภายในสถานศึกษา ($PNI_{modified} = 0.452$) รองลงมาคือการสรุปรายงานโดยกำหนดคณะกรรมการ และระยะเวลาประเมิน และใช้เครื่องมือที่เหมาะสม ($PNI_{modified} = 0.444$) และบุคลากรภายในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ($PNI_{modified} = 0.412$) ตามลำดับ

2. แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสภามหาวิทยาลัยศรีสะเกษ มีดังนี้

2.1 ด้านกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มีแนวทางการพัฒนาการ ในประเด็นนี้คือ 1) สถานศึกษาจัดการประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจให้ตระหนักถึงความสำคัญของมาตรฐานการศึกษาเพื่อสร้างอัตลักษณ์ของสถานศึกษาอย่างแท้จริง 2) สถานศึกษากำหนดโครงสร้างมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาโดยเน้นกระบวนการการมีส่วนร่วม 3) สถานศึกษานำผลการสรุปการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเสนอเข้าต่อคณะกรรมการสถานศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัด และ 4) สถานศึกษามีการกำหนดขอบข่ายภาระงานของบุคลากรในสถานศึกษาอย่างชัดเจน

2.2 ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐาน มีแนวทางการพัฒนาการ ในประเด็นนี้คือ 1) จัดการประชุมโดยมีคณะกรรมการสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษา ร่วมค้นหาจุดเด่นจุดด้อย วางเป้าหมาย วิสัยทัศน์ในประเด็นเดียวกันทำ SWOT สถานศึกษา สอบถามความต้องการของผู้เรียนให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการรวบรวมสารสนเทศด้านต่างๆ ภายในโรงเรียนเพื่อกำหนดแผนของสถานศึกษาที่ปรับใหม่ 2) จัดตั้งกลุ่ม PLC เพื่อเป็นการระดมความคิดและตระหนักถึงการมีส่วนร่วมให้บุคลากรในสถานศึกษารับรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของตนเอง สร้างความรู้เข้าใจในงานและตระหนักในบทบาทตนเองเพื่อมุ่งสู่คุณภาพการศึกษาเดียวกันและมีระบบพี่เลี้ยงในกลุ่ม 3) สร้างความรู้ความเข้าใจของกระบวนการวิจัย เชื่อมโยงกับมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาตนเอง และ 4) บริหารจัดการทำฐานข้อมูลครูภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นระบบในการสืบค้นและบริหารจัดการงบประมาณให้บุคลากรเข้ากับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

2.3 ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มีแนวทางการพัฒนาการ ในประเด็นนี้คือ 1) จัดการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาโดยแบ่งบทบาทหน้าที่ตามความถนัดของแต่ละบุคคล ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย และจัดในวันเวลาที่ตรงกันหากจำเป็นจริงๆ อาจผสมผสานช่องทางออนไลน์ในบางรายบุคคล 2) จัดการประชุมโดยมีคณะกรรมการสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษา ร่วมค้นหาจุดเด่นจุดด้อย วางเป้าหมาย วิสัยทัศน์ในประเด็นเดียวกันทำ SWOT สถานศึกษา สอบถามความต้องการของผู้เรียนให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการรวบรวมสารสนเทศด้านต่าง ๆ ภายในโรงเรียนเพื่อกำหนดแผนของสถานศึกษาที่ปรับใหม่ และ 3) จัดตั้งกลุ่ม PLC เพื่อเป็นการระดมความคิดและตระหนักถึงการมีส่วนร่วมให้บุคลากรในสถานศึกษารับรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของตนเอง สร้างความรู้เข้าใจในงานและตระหนักในบทบาทตนเองเพื่อมุ่งสู่คุณภาพการศึกษาเดียวกันและมีระบบพี่เลี้ยงในกลุ่ม

2.4 ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษา มีแนวทางการพัฒนาการ ในประเด็นนี้คือ 1) สถานศึกษากำหนดประเด็นประเมินและนำเครื่องมือของหน่วยงานต้นสังกัด มาบูรณาการ และ 2) สถานศึกษากำหนดระบบการประเมินที่ชัดเจน แต่งตั้งคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกที่มีความรู้เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาและทำอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง

2.5 ด้านการติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน มีแนวทางการพัฒนาการ ในประเด็นนี้คือ 1) สถานศึกษากำหนดรูปแบบการนำเสนอผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบทั้งรูปแบบเอกสารและรูปแบบออนไลน์ โดยจัดวางสารสนเทศให้เป็นระบบ 2) สถานศึกษาบริหารจัดการระบบติดตามตรวจสอบโดยให้ปฏิบัติแบบจริงจังคำนึงถึงผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนและสถานศึกษา และ 3) จัดตั้งกลุ่ม PLC เพื่อเป็นการระดมความคิดและตระหนักถึงการมีส่วนร่วมให้ทุกคนในสถานศึกษารับรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของตนเอง สร้างความรู้เข้าใจในงานและตระหนักในบทบาทตนเองเพื่อมุ่งสู่คุณภาพการศึกษาเดียวกันและมีระบบพี่เลี้ยงในกลุ่มเพื่อให้คำแนะนำ

2.6 ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง มีแนวทางการพัฒนาการ ในประเด็นนี้คือ 1) สถานศึกษาเผยแพร่ผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกเข้าวาระการประชุมกรรมการสถานศึกษา และการประชุมภายในสถานศึกษาโดยสร้างความรู้ความเข้าใจถึงผลของข้อ

ควรพัฒนาและปรับปรุงโดยหาแนวทางร่วมกัน 2) สถานศึกษากำหนดประเด็นการจัดทำรายงาน และวางรูปแบบเครื่องมือในการใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในรูปแบบที่หลากหลายและเหมาะสมให้ สะท้อนคุณภาพประเด็นนั้นๆมากที่สุด และ 3) จัดตั้งกลุ่ม PLC เพื่อเป็นการระดมความคิดและ ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมให้ทุกคนในสถานศึกษารับรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของตนเอง สร้างความรู้ เข้าใจในงานและตระหนักในบทบาทตนเองเพื่อมุ่งสู่คุณภาพการศึกษาเดียวกันและมีระบบที่เลี้ยงใน กลุ่ม

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในของ สถานศึกษาสหวิทยศึกษาศรีเสาวภาค สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา สิ่งที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่าง เร่งด่วน คือการวิเคราะห์มาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้ที่สะท้อนอัตลักษณ์ของสถานศึกษาให้ สะท้อนการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายใน สอดคล้องกับผลวิจัยของสุภาวดี เข้ม เงิน (2565) ซึ่งการสนทนากลุ่มเพื่อวิเคราะห์สาเหตุพบว่าอาจเนื่องมาจากบุคลากรขาดความรู้ความ เข้าใจในเรื่องมาตรฐานการศึกษา ทำให้การสร้างอัตลักษณ์ของสถานศึกษาที่ไม่สามารถสะท้อน การศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในได้ อีกทั้งมีการโยกย้ายหรือมีการบรรจุใหม่ทำ ให้ต้องเริ่มการเรียนรู้ใหม่ ขาดความต่อเนื่องในการวิเคราะห์มาตรฐาน รวมถึงยังมีการกำหนด บทบาทหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการดำเนินการไม่ชัดเจนสอดคล้องกับ Hughes & Norris (2007) ที่ ศึกษาเรื่องสังเคราะห์องค์ประกอบโรงเรียนที่มีผลสำเร็จสูงต้องประกอบด้วยภารกิจที่ชัดเจน และขาดการมีส่วนร่วมซึ่งเป็นในทางเดียวกับ ครรชิต วงศ์แต้ม (2558) ที่พบว่า บุคลากรของ โรงเรียนส่วนมากยังขาดความรู้ ความใจ ทักษะ ประสบการณ์ และเจตคติที่ดีเกี่ยวกับงานประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษา โดยแนวทางในการพัฒนา สถานศึกษาควรจัดการประชุมสร้างความรู้ ความเข้าใจให้ตระหนักถึงความสำคัญของมาตรฐานการศึกษาเพื่อสร้างอัตลักษณ์ของสถานศึกษา อย่างแท้จริง ควรกำหนดโครงสร้างมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาโดยเน้นกระบวนการการมี ส่วนร่วม และสถานศึกษาควรนำผลการสรุปการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเสนอ เข้าต่อคณะกรรมการสถานศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งสอดคล้องกับกานต์สินี วาดวงศ์ (2560) ที่ได้กล่าวว่าแนวทางที่เหมาะสมสำหรับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย 2 กิจกรรมหลัก ได้แก่ กำหนดมาตรฐานและการจัดระบบบริหารและสอดคล้องกับ Green (1998) ที่ได้ศึกษาการรับรู้ของครู ผู้ปกครอง และนักเรียน เรื่องคุณลักษณะของโรงเรียนที่มี ประสิทธิภาพตามธรรมนูญโรงเรียนในรัฐเท็กซัส และ Basden (2000) ที่ศึกษาแนวคิดกระบวนการ ประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันการศึกษาประเทศออสเตรเลีย รวมถึงสอดคล้องกับขวัญใจ วงศ์สุวรรณ (2566) ที่กล่าวว่าการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ควรส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมในการทำงาน

2. การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐาน สิ่งที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน คือการดำเนินงานจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาจากความร่วมมือของบุคลากรภายในสถานศึกษาสอดคล้องกับผลวิจัยของมยุรี วรวรรณ (2563) ที่ระบุว่าสถานศึกษาควรมีการระดมความคิดในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ซึ่งการสนทนากลุ่มเพื่อวิเคราะห์สาเหตุพบว่าอาจเนื่องมาจากบุคลากรใหม่ทำให้ยังไม่มีความรู้ ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นในการจัดทำแผน ทั้งยังไม่ให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนใหม่นำแผนเดิมมาใช้เพราะมีปริมาณครูน้อยและเวลากับปริมาณงานที่ไม่สัมพันธ์กัน ภาระงานมีมากแต่ปริมาณครูน้อยเวลาจำกัดทำให้นำแผนเดิมมาใช้ทำให้ขาดการมีส่วนร่วมสอดคล้องกับ Johnstone (1981) ที่ได้ผลการศึกษาพบว่า ตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการดำเนินงานของโรงเรียนประกอบด้วย งบประมาณและบุคลากร คุณภาพและปริมาณครูในโรงเรียน สภาพแวดล้อมของโรงเรียน และภาระหน้าที่ของครูผู้สอน รวมไปถึงอาจเนื่องมาจากบุคลากรมีมุมมองว่ากระบวนการวิจัยกับวิธีดำเนินงานประกันเป็นคนละเรื่องกัน และมองว่ามาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษามีการกำหนดรูปแบบวิธีการที่ตายตัวอยู่แล้ว เพราะต้องอ้างอิงกับมาตรฐานการศึกษาชาติ โดยแนวทางพัฒนาสถานศึกษาควรสร้างความรู้ความเข้าใจของกระบวนการวิจัยเชื่อมโยงกับมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาตนเองซึ่งสอดคล้องกับ Moeller & Dattilo (2014) ที่ได้ผลการศึกษาว่าตัวชี้วัดที่แสดงการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับโลกประกอบด้วย การคัดเลือกครูที่มีความรู้ความสามารถ สมรรถนะหรือศักยภาพระดับสูง และควรบริหารจัดการทำฐานข้อมูล ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นระบบเพื่อประโยชน์ในการสืบค้น และบริหารจัดการงบประมาณให้บูรณาการเข้ากับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสอดคล้องกับกองวิจัยทางการศึกษา (2545) ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่าจัดทำแผนปฏิบัติการของโรงเรียน การนิเทศติดตาม การจัดทำรายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษา ผู้บริหารต้องนำกระบวนการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และสาเหตุการกำหนดแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นจากภายนอกที่ให้การสนับสนุนทางวิชาการอาจเนื่องมาจากการจัดหาครูภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยแนวทางพัฒนาควรบริหารจัดการทำฐานข้อมูลครูภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นระบบในการสืบค้น และบริหารจัดการงบประมาณให้บูรณาการเข้ากับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสอดคล้องกับ มินา เนียมนคร (2563) ที่ระบุผลวิจัยว่าสถานศึกษาควรประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการเป็นแหล่งเรียนรู้ให้ผู้เรียนในแนวทางการพัฒนาด้านปัจจัยนำเข้าของการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

3. การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สิ่งที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน คือบุคลากรภายในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาและการดำเนินงานจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีจากการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้ข้อเสนอแนะและให้ความเห็นชอบ ซึ่งการสนทนากลุ่มเพื่อวิเคราะห์สาเหตุพบว่าอาจเนื่องมาจากคณะกรรมการสถานศึกษามีพื้นฐานมีความสามารถในการรับรู้ การเข้าใจที่แตกต่างกันรวมถึงไม่มีเวลามีส่วนร่วมในการประชุมจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีสอดคล้องกับ ซึ่งสอดคล้องกับสิรินภา ธรรมใจ (2556) ที่ ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนเอกชนได้แก่ปัญหาการ

ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ เช่น การขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ปัจจัยทาง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม การมีเวลาไม่เพียงพอ สำหรับและยังเป็นไปทางเดียวกับ . นวลฉวี ทานุกรม (2558) โดยแนวทางพัฒนาการดำเนินงานสถานศึกษาควรจัดการประชุม คณะกรรมการสถานศึกษาโดยแบ่งบทบาทหน้าที่ตามความถนัดของแต่ละบุคคล ใช้ภาษาที่เข้าใจ ง่าย และจัดในวันเวลาที่ตรงกันหากจำเป็นจริงๆอาจผสมผสานช่องทางออนไลน์ในบางรายบุคคล และควรจัดการประชุมโดยมีคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ร่วมกันหาจุดเด่นจุด ด้อย วางเป้าหมาย วิสัยทัศน์ในประเด็นเดียวกันทำ SWOT สถานศึกษา สอบถามความต้องการของ ผู้เรียนให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการรวบรวมสารสนเทศด้านต่าง ๆ ภายในโรงเรียนเพื่อมา กำหนดแผนของสถานศึกษาที่ปรับเปลี่ยน

4. การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษา สิ่งที่จะต้องได้รับการ พัฒนาอย่างเร่งด่วน คือการกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่หลากหลายและ เหมาะสม และการดำเนินการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาโดย ใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสมสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กุลทรัพย์ เลิศทวีสิน (2561) ที่ระบุผลความต้องการจำเป็นสามอันดับแรกมีด้านการจัดให้มีการ ติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้จากการสนทนากลุ่มเพื่อวิเคราะห์สาเหตุพบว่าอาจ เนื่องมาจากการขาดความเป็นระบบในการประเมินตั้งแต่การกำหนดผู้ประเมิน ขั้นตอนการ ดำเนินงานสอดคล้องกับนเรศ สถิตยพงศ์ (2561) ที่ระบุประเด็นปัญหาการประกันคุณภาพของ สถานศึกษา ในเรื่องคุณภาพของผู้ประเมิน โดยแนวทางพัฒนาการดำเนินงานสถานศึกษาควร กำหนดประเด็นประเมินและนำเครื่องมือของหน่วยงานต้นสังกัดมาบูรณาการรวมถึงสถานศึกษา ควรกำหนดระบบการประเมินที่ชัดเจน แต่งตั้งคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกที่มีความรู้ เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาและทำอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องสอดคล้อง กับ Boyle & Bowden (1997) ที่ได้ผลการวิจัยพบว่า ส่วนมากจะทำการตรวจสอบตามการ ตรวจสอบมาตรฐานโดยใช้การตรวจสอบในด้านวัฒนธรรมการทำงาน และยังสอดคล้องกับแผนการ ศึกษาแห่งชาติภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 6 ในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่กำหนดให้แผนการจัดการศึกษา บรรลุเป้าหมายตามจุดประสงค์ มีแนวคิดและหลักการติดตามประเมินผลที่ต้องเปิดโอกาสให้ผู้มี ส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินทั้งการประเมินผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ มีหลักเกณฑ์การติดตามและประเมินผลตัวชี้วัดที่ชัดเจน โปร่งใส มีมาตรฐานถูกต้อง ตามหลักวิชาการและยังสอดคล้องกับ Silva & Dana (2001) ที่ได้เสนอรูปแบบความร่วมมือโดย เน้นการตรวจสอบและการใช้ข้อมูลเพื่อพัฒนาโรงเรียนที่พัฒนาสู่มีอาชีพต้องกำหนดบทบาท หน้าที่ของผู้มีบทบาทอย่างชัดเจน ดังนั้นการศึกษารูปแบบของการนิเทศจึงจำเป็นต้องกำหนดกระบวนการ ที่ชัดเจนและทุกขั้นตอนต้องประสานสัมพันธ์ และเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ

5. การติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน สิ่ง ที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน คือการรายงานผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาทั้งระดับบุคคลและระดับสถานศึกษา การนำผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนา และ

บุคลากรภายในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งการสนทนากลุ่มเพื่อวิเคราะห์สาเหตุพบว่า อาจเนื่องมาจากขาดการวิเคราะห์สาเหตุของข้อพัฒนาและปรับปรุงร่วมกันทำให้ผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนางานสอดคล้องกับผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสามซึ่งพบปัญหาหลัก คือ การขาดการมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งระบบเป็นผลให้ส่วนใหญ่ไม่ได้นำผลการประกันคุณภาพภายใน และการประเมินคุณภาพภายนอกมาใช้ปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการบริหารจัดการระบบติดตามตรวจสอบยังดำเนินการไม่จริงจังเป็นเพียงการดำเนินงานตามปฏิทินดำเนินการเพื่อรายงานผลเท่านั้นสอดคล้องกับวาลิช ลิทา (2559) ที่ได้ผลการวิจัยพบว่าการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาแต่ละด้านมีปัญหาด้านการวางแผนเตรียมการ ได้แก่ ครูขาดความรู้ความเข้าใจ ผู้ปกครองและชุมชนไม่มีส่วนร่วมในการวางแผน ปัญหาด้านการดำเนินการปฏิบัติตามแผนได้แก่ ความไม่ชัดเจนของปฏิทินการปฏิบัติงาน ปัญหาด้านการกำกับ ตรวจสอบการปฏิบัติการ ได้แก่ ความไม่เป็นระบบและไม่จริงจังในการกำกับ ตรวจสอบของคณะกรรมการประกันคุณภาพ และปัญหาด้านการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการ ได้แก่ ขาดความร่วมมือจากผู้ปกครองและชุมชน รวมทั้งงบประมาณและทรัพยากร แนวทางพัฒนาสถานศึกษาควรจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานและประชุมชี้แจงครูให้เกิดความเข้าใจในการดำเนินการ และสถานศึกษาควรบริหารจัดการระบบติดตามตรวจสอบโดยให้ปฏิบัติแบบจริงจังคำนึงถึงผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนและสถานศึกษาสอดคล้องกับจูลีรัตน์ ดวงเพชร (2564) ที่ได้ระบุแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพโดยกล่าวว่าบุคลากรทุกคนต้องเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้กล่าวคือ รู้จักพัฒนาตนเอง ใฝ่รู้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้พร้อมที่จะแบ่งปันอยู่ตลอด ทั้งนี้สถานศึกษาควรกำหนดรูปแบบการนำเสนอผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบทั้งรูปแบบเอกสารและรูปแบบออนไลน์โดยจัดวางสารสนเทศให้เป็นระบบ และควรบริหารจัดการระบบติดตามตรวจสอบโดยให้ปฏิบัติแบบจริงจังคำนึงถึงผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนและสถานศึกษา สร้างการมีส่วนร่วมให้ทุกคนในสถานศึกษารับรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของตนเอง สร้างความรู้เข้าใจในงานและตระหนักในบทบาทตนเองเพื่อมุ่งสู่คุณภาพการศึกษาสอดคล้องกับรจนา แก้วตา (2561) ที่ได้ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานศึกษาควรสร้างความตระหนักให้บุคลากรทุกคนเข้าใจถึงความสำคัญของการประกันคุณภาพ ชี้แจงให้บุคลากรทุกคนผ่านการประชุมการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สร้างความสัมพันธ์อันดีในที่ทำงานด้วยการระดมความคิดเห็นในและให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายต่างๆ บุคลากรของสถานศึกษาทุกคนได้รับข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับงานที่ตนรับผิดชอบทำเป็นปัจจุบันอยู่เสมอและสามารถตรวจสอบข้อมูลนี้ได้ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงานและเผยแพร่ผลงานของหน่วยงานอย่างสม่ำเสมอ

6. การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง สิ่งที่จะต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วนคือการเผยแพร่ผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน การจัดทำรายงานประจำปีสะท้อนคุณภาพผู้เรียนและผลสำเร็จของการบริหารจัดการศึกษา และการดำเนินงานจัดทำรายงานประจำปีจากการมีส่วนร่วมของบุคลากร

ภายในสถานศึกษาสอดคล้องกับกาญจนา วงศ์ทิมารัตน์ (2561) ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ควรให้ทุกภาคส่วนร่วมมือกันประกันคุณภาพภายในโรงเรียนและจัดทำข้อมูลสารสนเทศอย่างครบถ้วนเป็นหมวดหมู่สามารถสืบค้นได้ ซึ่งการสนทนากลุ่มเพื่อวิเคราะห์สาเหตุพบว่า อาจเนื่องมาจากผลการพัฒนาไม่เป็นไปตามเป้าหมายอาจส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของสถานศึกษารวมถึงการไม่ได้นำผลประเมินมาปรับปรุงจึงไม่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อนำไปพัฒนาปรับปรุงคุณภาพ รวมถึงถูกตีกรอบด้วยหลักฐานที่ต้องรายงานผลรวมถึงขาดความหลากหลายในการเก็บรวบรวมข้อมูล ทำให้การจัดทำเล่มรายงานยังไม่สามารถการแสดงผลในบางประเด็นที่ไม่สามารถสะท้อนคุณภาพผู้เรียนและผลสำเร็จของการบริหารจัดการศึกษาได้อีกทั้งบุคลากรขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำรายงานทั้งยังขาดการกำหนดบทบาทหน้าที่รับผิดชอบที่ชัดเจน โดยแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาควรกำหนดประเด็นการจัดทำรายงานและวางรูปแบบเครื่องมือในการใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในรูปแบบที่หลากหลายและเหมาะสมให้สะท้อนคุณภาพประเด็นนั้นๆมากที่สุด และควรจัดตั้งกลุ่ม PLC เพื่อเป็นการระดมความคิดและตระหนักถึงการมีส่วนร่วมให้ทุกคนในสถานศึกษารับรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของตนเอง สร้างความรู้เข้าใจในงานและตระหนักในบทบาทตนเองเพื่อมุ่งสู่คุณภาพการศึกษาเดียวกันและมีระบบที่เลี้ยงในกลุ่มสำหรับดูแลการทำงาน สอดคล้องกับ Harper (2000) ที่ได้ผลการวิจัยพบว่า การวางแผนเป็นทีมให้ครูได้มีการพัฒนาตนเองในทางที่ดีขึ้น และทีมงานมีส่วนช่วยในการพัฒนาโรงเรียนแนวใหม่ และยังสอดคล้องกับ ดนุภพ โพธิ์งาม (2558) ที่ได้ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการในการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาควรจัดทำเอกสารหรือคู่มือการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในแก่บุคลากร การให้ความรู้ ความเข้าใจแก่บุคลากรด้วยวิธีต่าง ๆ ดำเนินการวิเคราะห์จุดเน้นที่ต้องพัฒนาของสถานศึกษาให้ถูกต้อง เหมาะสม กับบริบทของสถานศึกษาส่งเสริมให้ชุมชนและท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยสนองตอบต่อความต้องการของผู้เรียน ดำเนินจัดทำเครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล แปลความหมายข้อมูลตามบริบทของตนเอง ให้สอดคล้องกับมาตรฐาน ตัวชี้วัดรวมทั้งสอดคล้องกับความจริง ผลการประเมินแนวทางในการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษา คือ แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสหวิทยศึกษาศรีเสาวภาค สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 สรุปได้ดังนี้

ด้านที่ 1 กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา สถานศึกษาควรจัดการประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจให้ตระหนักถึงความสำคัญของมาตรฐานการศึกษาเพื่อสร้างอัตลักษณ์ของสถานศึกษาอย่างแท้จริง สถานศึกษาควรกำหนดโครงสร้างมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาโดยเน้นกระบวนการการมีส่วนร่วม รวมถึงนำผลการสรุปการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเสนอเข้าต่อคณะกรรมการสถานศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษาควรมี

การกำหนดขอบข่ายภาระงานของบุคลากรในสถานศึกษาอย่างชัดเจน วางระบบการบริหารจัดการงานอย่างเป็นระบบต่อให้มีการโยกย้ายหรือมีการบรรจุบุคลากรในสถานศึกษาใหม่ก็สามารถดำเนินการได้ต่อเนื่อง

ด้านที่ 2 การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐาน สถานศึกษาควรจัดการประชุมโดยมีคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ร่วมค้นหาจุดเด่นจุดด้อย วางเป้าหมาย วิสัยทัศน์ในประเด็นเดียวกันทำ SWOT สถานศึกษา ให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการรวบรวมสารสนเทศด้านต่าง ๆ ภายในโรงเรียนเพื่อกำหนดแผนของสถานศึกษาที่ปรับใหม่ ควรจัดตั้งกลุ่ม PLC เพื่อเป็นการระดมความคิดและตระหนักถึงการมีส่วนร่วมให้ทุกคนในสถานศึกษารับรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของตนเอง และควรมีการบริหารจัดการทำฐานข้อมูลครูภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นระบบในการสืบค้นและมีการบริหารจัดการประมาณให้บูรณาการเข้ากับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ด้านที่ 3 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยควรจัดการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาโดยแบ่งบทบาทหน้าที่ตามความถนัดของแต่ละบุคคล ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย และจัดในวันเวลาที่ตรงกันหากจำเป็นจริงๆ อาจผสมผสานช่องทางออนไลน์ในบางรายบุคคล

ด้านที่ 4 การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษา สถานศึกษาควรกำหนดประเด็นประเมินและนำเครื่องมือของหน่วยงานต้นสังกัดมาบูรณาการ และสถานศึกษาควรกำหนดระบบการประเมินที่ชัดเจน แต่งตั้งคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกที่มีความรู้เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาและทำอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง

ด้านที่ 5 การติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน สถานศึกษาควรกำหนดรูปแบบการนำเสนอผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบทั้งรูปแบบเอกสารและรูปแบบออนไลน์โดยจัดวางสารสนเทศให้เป็นระบบ สถานศึกษาควรบริหารจัดการระบบติดตามตรวจสอบโดยให้ปฏิบัติแบบจริงจังคำนึงถึงผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนและสถานศึกษา

ด้านที่ 6 การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง สถานศึกษาควรเผยแพร่ผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกเข้าวาระการประชุมกรรมการสถานศึกษา และการประชุมภายในสถานศึกษาโดยสร้างความรู้ความเข้าใจถึงผลของข้อควรพัฒนาและปรับปรุงโดยหาแนวทางร่วมกัน สถานศึกษาควรกำหนดประเด็นการจัดทำรายงานและวางรูปแบบเครื่องมือในการใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในรูปแบบที่หลากหลายและเหมาะสมให้สะท้อนคุณภาพประเด็นนั้นๆ มากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.

- ขวัญใจ วงศ์สุวรรณ. (2566) โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- ชญาณิศ โฆษิตพิมานเวช. (2565). การนำผลการประกันคุณภาพการศึกษาไปปรับปรุงสถานศึกษา. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 44(2): 150-160.
- นาวิณ นิลแสงรัตน์. (2565). การประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- มยุรี วรวรรณ. (2563). แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมวัดหนองแขม. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- โรงเรียนมหิตลวิทยานุสรณ์. (2565). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. (ออนไลน์). <https://person.mwit.ac.th/-Statutes/NationalEducation.pdf/>, 20 มีนาคม 2565
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2561). คู่มือการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา. (ออนไลน์). <http://www.ca.ru.ac.th/ga/images/document/gads61.pdf>, 21 มีนาคม 2565.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2563). แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอ็น.เอ.รัตนะเทรตดิ้ง.
- Alderfer. (1969). *An empirical test of a new theory of human needs. Organization. Behavior & Human performance*, 142-176
- Ashta, Ashok. (2018). *Change Management in Indo-Japanese Cross-cultural Collaborative Contexts*. Journal of Organizational Change Management.
- Evelyn, C. G. (2012). Quality assurance in higher education in Zimbabwe. Zimbabwe: Zimbabwe Council for Higher Education.
- Fasasi, Yunus Adebunmi and Oyeniran, Saheed. (2015). *Assessing Principals' Quality Assurance Strategies in Osun State Secondary Schools, Nigeria*. International Journal of Instruction.
- Greene, William H. (1998). *Econometric Analysis* (Fifth Edition). Pearson Education International.
- James N. Johnstone, *Indicators of education system* (London: Unesco, 1981), 221.